

۶ نکته درباره رای وحدت رویه

هزینه برابری دیه مرد و زن از کجا تامین می‌شود؟

مهر و ماهر

روزنامه‌نگار

حیات‌عمومی دیوان عالی کشور در آخرین روز اردیبهشت ماه امسال رایی صادر کرد که در طول سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های زنان و فعالان این حوزه تبدیل شده بود؛ «دیه زنان و مردان برابر است» موضوعی که در روزهای اخیر بسیار خبرساز شد. هرچند برخی به دلیل ابهامات موجود در توضیح این رای نسبت به آن انتقاداتی داشتند. پرداخت دیه زن و مرد به‌طور مساوی برای اولین بار در قانون بیمه مسئولیت مدنی رانندگان در برابر اشخاص ثالث سال ۱۳۸۷ مصوب شد و مطابق آن قانون، بیمه‌ها مکلف بودند «خسارت» فارغ از جنسیت حادثه‌دیده را به او پرداخت کنند. در آن زمان شورای نگهبان با این توجیه این قاعده را پذیرفت که بیمه خسارت می‌دهد نه دیه. در همان قانون هم صندوق جدیدی پیش‌بینی شد که در مواردی که راننده مقصر فرار می‌کند یا بیمه‌نامه‌اش باطل شده است یا موارد دیگر، برای جبران خسارت‌های بدنی، نه مالی به افراد، باید به صندوق مراجعه کنند. تشکیل این صندوق پایه‌ای شد که بعدها در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، پیش‌بینی شود مابه‌تفاوت دیه از محل صندوق پرداخت شود. اما درخصوص تفاوت دیه، در ماده ۵۵۰ قانون مجازات اسلامی تصریح شده است: «دیه قتل زن، نصف دیه مرد است». ولی در تبصره ماده ۵۵۱ آمده است: «در کلیه جنایاتی که مجنی علیه مرد نیست، معادل تفاوت دیه تا سقف دیه مرد از صندوق تامین خسارت‌های بدنی پرداخت می‌شود.» این اختلاف‌نظر در آرای دادگاه‌ها وجود داشت که برخی دادگاه‌ها پرداخت این تفاوت را فقط درخصوص قتل می‌دانستند اما برخی دادگاه‌ها مربوط به همه جنایات اعم از عمدی و غیرعمدی و نیز جنایت نفس و عضو می‌دانستند. به دلیل اختلاف در برداشت دادگاه‌ها از یک قانون و صدور آرای متفاوت در موضوع واحد، هیات‌عمومی دیوان عالی کشور در یک رای وحدت‌رویه اعلام کرد که در همه جنایات اعم از نفس و عضو، به هر میزان دیه‌ای که باشد، تفاوت دیه زن و مرد از محل صندوق خسارت بدنی پرداخت می‌شود.

رای وحدت‌رویه چه می‌گوید؟

با عنایت به مفاد ماده ۲۸۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در نحوه تقسیم‌بندی جنایات علیه نفس یا عضو یا منفعت و عمومیت مقررات تبصره ذیل ماده ۵۵۱ این قانون، نظر به اینکه مکلف‌شدن صندوق تامین خسارت‌های بدنی به پرداخت معادل تفاوت دیه اناث تا سقف دیه ذکور امتنائی است لذا در کلیه جنایات علیه زنان، اعم از نفس یا اعضا، مابه‌التفاوت دیه مربوط به آنان نیز باید از محل صندوق مذکور پرداخت شود. این رای به استناد قسمت اخیر ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌ها و سایر مراجع اعم از قضایی و غیر آن لازم‌الاجتماع است.

تمام محاکم ملزم به رعایت این رای هستند

پس از صدور این حکم معصومه ابتکار، معاون رئیس‌جمهور در امسور زنان و خانواده در حساب کاربری توییتری خود نوشت: «برابری دیه زن و مرد براساس رای وحدت‌رویه/هیات عمومی دیوان عالی کشور به بررسی تکلیف صندوق تامین خسارت‌های بدنی برای پرداخت مابه‌التفاوت دیه زنان اعم از حقوقی‌شان اعمال کنیم. اما از آنجا که مصوبه شورای عالی اداری اعمال مدرک تحصیلی کارکنان دولت را بیش از یک بار ممنوع اعلام کرده، ما نیز نمی‌توانیم مدرک تحصیلی دوم کارکنان را اعمال کنیم.» وی با بیان اینکه یکی از مطالبات معلمان این است که این محدودیت رفع و آنها که حین کار مدرک تحصیلی بالاتری اخذ کرده‌اند بتوانند از مزایای آن برخوردار شوند، گفت: «چون مصوبه

انتقادات کاربران مجازی به برابری دیه زن و مرد

پس از این توثیت ابتکار بسیاری از کاربران فضای مجازی نسبت به آن واکنش منفی نشان دادند و در نقد این رای صادره مطالبی نوشتند که برخی کامنت‌ها ناشی از

آموزش

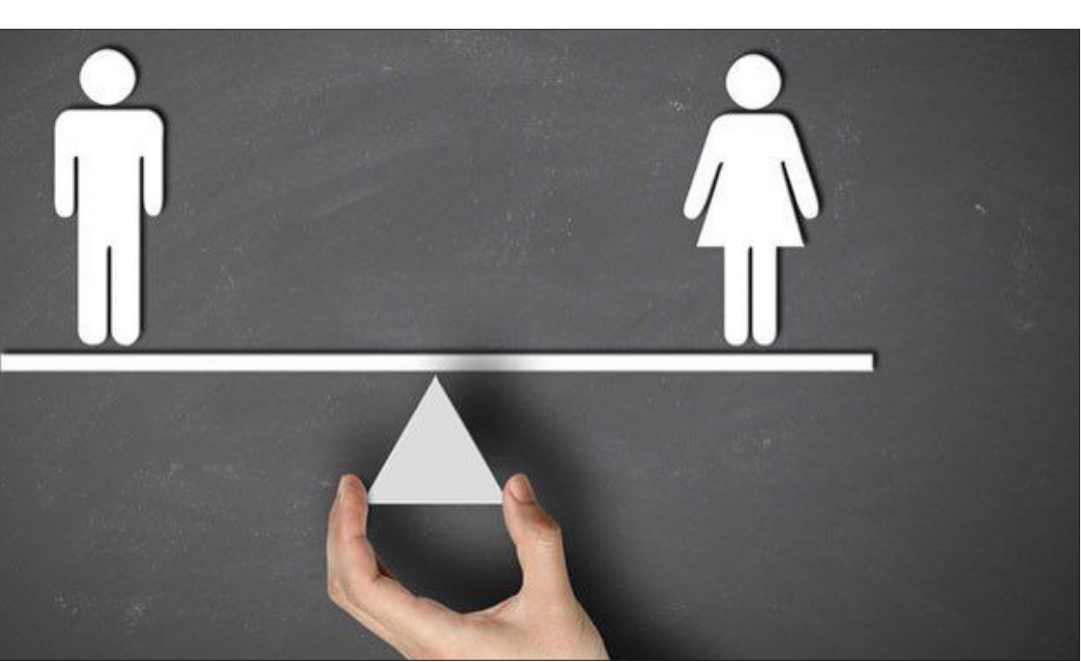
شرط اعمال مدرک دوم تحصیلی در احکام حقوقی فرهنگیان

شورای عالی اداری بر این موضوع حاکم است، قابل تغییر برای ما نبود و آن مصوبه همچنان به قوت خود باقی است. اما از آنجا که این مورد یکی از مطالبات همه دستگاه‌های اداری است و موضوع به نمایندگان مجلس هم منعکس شده بود، اخیرا کمیسیون اجتماعی طرحی را مصوب کرده که اگر در صحن علنی نیز تایید نهایی و شورای نگهبان هم آن را تایید و به دولت ابلاغ کند، دولت موظف می‌شود مدارک بالاتر از مدرک اول را هم برای کارکنان دولت ازجمله فرهنگیان اعمال کند. ما منتظریم این طرح در صحن علنی مطرح و مراحل آن طی شود. به هرحال شرط اعمال مدرک دوم تحصیلی برخورداری از مصوبه قانونی است که در آن صورت ما هم موظف به اجرا خواهیم بود.»

جامعه

پنجشنبه ۱۳ تیر ۱۳۹۸ شماره ۲۸۰۴

۱۶

است هیچ‌وقت نمی‌تواند قانون مصوب را نقض کند. رای وحدت‌رویه در حکم قانون است و اثر اجرایی دارد اما درجه قانونی آن در حد و برابر قانون مصوب نیست. وقتی قانونگذار در یک ماده قانونی به این تفاوت دیه و شیوه پرداخت آن اشاره می‌کند ما هیچ‌وقت نمی‌توانیم اعلام کنیم که به موجب این رای وحدت‌رویه آن ماده قانونی نقض شده است. این رای وحدت‌رویه را باید در چارچوب خود تفسیر کنیم؛ به این معنا که نفس برابری دیه زن و مرد پیش‌بینی نشده است، پرداخت اضافه باید از طریق صندوق تامین خسارت‌های بدنی انجام شود. در مقام اجرا باید تدابیری اندیشیده‌شود که چطور به افراد پرداخت شود؛ زیرا صندوق تامین خسارت‌های بدنی دارای یک‌پدوجه مشخصی در سال است و افراد باید در نوبت قرار گیرند، شاید در همان سال نوبت پرداخت به آنها نرسد و بتوانند خسارت و مابه‌التفاوت دیه را دریافت کنند. به نظر من قانونگذار با مراجعه به قانون بیمه اجباری در اواخر سال ۸۷ و یا توجه به تبصره ماده ۵۵۱ برای اجرا صراحت داشته است اما دیوان این رای را صادر کرده که نسبت به نظر مخالف قضات، حداقل این صراحت قانونی حجت را تمام کند. بر همین اساس باید توجه داشت چالش برابری دیه زن و مرد به پایان نرسیده، کما اینکه ماده ۳۸۲ صراحت دارد و در این قانون آمده است هر گاه زن مسلمانی عمدا کشته شود حق قصاص ثابت است لکن اگر قاتل مرد مسلمان باشد ولی دم باید پیش از قصاص نیمی از دیه کامل او را بپردازد.

برابری دیه زن و مرد گام مثبتی در حوزه زنان بود

فاطمه پهلوانی، فعال زنان و رئیس سازمان ملی بهره‌وری با ابراز خرسندی از صدور رای وحدت‌رویه درباره برابری دیه زن و مرد به «فرهیختگان» گفت: «برابری دیه زن و مرد یک گام بزرگ و مثبت در حوزه زنان بود که دولت و مجلس پس از سال‌ها پیگیری به آن رسیدند، البته با توجه به اینکه مساله فقهی در این زمینه سال‌ها لاینحل مانده بود و همه علما بر سر این موضوع به اجماع و توافق نرسیده بودند دیوان عالی کشور به شیوه عاقلانه‌ای این موضوع را حل کرد. برابری دیه زن و مرد یک مساله فقهی بود که شاید برای حل آن سال‌های بسیاری باید می‌گذشت اما با چنین راهکاری مشکلات زنان در این زمینه مرتفع شد. برای زنان مهم نیست که محل پرداخت و شیوه پرداخت دیه به چه صورت خواهد بود بلکه پذیرش برابری دیه زن و مرد در نظام حقوقی و قضایی کشور از اهمیت بسیاری برخوردار است که خوشبختانه این امر محقق شد. اینکه دولت از محل صندوق تامین خسارت‌های بدنی مابه‌التفاوت دیه زنان را تامین می‌کند نشان می‌دهد دولت‌خواسته با این روش پرداخت مابه‌التفاوت از سوی زنان را جبران کند که این مساله گام بسیار مثبت و رو به جلویی درحوزه زنان به شمار می‌آید و به نظر می‌رسد برای اینکه فقه هم بتواند اجماع حاصل کند این گام باید برداشته می‌شد.»

شهری

معاونت‌های شهرسازی، کانون دور زدن قانون

محمد سالاری، رئیس کمیسیون معماری و شهرسازی شورای شهر تهران گفت: «متأسفانه ماموریت‌های شهرسازی مغفول مانده و امروزه معاونت‌های شهرسازی تبدیل به کانونی برای دورزدن قانون و طرح‌های شهرسازی شده‌اند و شهرسازی به حوزه درآمدزایی شهرداری‌ها تبدیل شده است. همه متولیان شهرسازی در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها باید نقش ایفا کنند، ایجاد شبکه شهرسازی و بسترسازی برای تبادل تجربیات یک الزام است. علی‌رغم آنکه اتفاقات خوبی در حوزه کیفیت ساخت‌وساز در کشور رخ داده اما باز هم مشکلات زیادی داریم، به گونه‌ای که عمر یک ساختمان بسیار پایین است و بعضاً ساختمان‌های ۱۰ تا ۳۰ ساله مدام تخریب و نوسازی می‌شوند. تا زمانی که نتوانیم درآمد پایداری کسب کنیم، سهل‌الوصول‌ترین راه کسب درآمد، معاونت شهرسازی است و باید دولت را مجاب کنیم که لایحه درآمد‌های پایدار را به سرانجام برساند.» محسن هاشمی، رئیس شورای اسلامی شهر تهران هم در این باره گفت: «یکی از مشکلات اصلی کلانشهرهای ما به‌خصوص تهران و برخی مراکز استان‌ها تقلیل دادن موضوع شهرسازی به معماری و باز هم تقلیل دادن حوزه معماری در توسعه شهری به بارگذاری است، یعنی ما در توسعه شهرها، طرح جامع را عمدتاً به طرح تفصیلی تنزل دادیم و سپس طرح تفصیلی را هم به روشی برای ایجاد درآمد برای شهرداری و مدیریت شهری تبدیل کرده‌ایم که نتیجه‌ان همین وضعیت‌بغرنجی است که مشاهده می‌کنیم. این موضوع سبب شده معاونت‌های شهرسازی بسان قلک در شهرداری‌ها دیده شوند و منبع درآمد شهرداری‌ها باشند که این نگاه باید اصلاح شود.»

صاحب‌امتیاز: دانشگاه آزاد اسلامی - **مدیرمسئول:** محمدامین ایمانچانی **قائم‌مقام:** علی خضریان - **سر‌دبیر:** مسعود فروغی - **مدیرهنری:** امید بهزادی **مدیر بازرگانی:** فرهاد جمال‌وندی - **مدیر چاپ و توزیع:** احمد شیرازیان **دفتر مدیرمسئول:** ۱۰۲-۶۱۳۴۸-۶۱۲ **تحریریه:** ۱۸۲-۶۱۷۶۱۰۸۲ **فکس:** ۵۰۱-۶۱۷۶۱۰۶۷ **روابط عمومی:** ۶۱۷۶۱۰۴۹۹ **سازمان آگهی‌ها:** ۴۱۰۸-۶۱۳۴۸۰۴۷ **چاپ:** سازمان چاپ دانشگاه آزاد اسلامی- **توزیع فرهیختگان:** ۱۲-۶۱۳۴۸۰۱۲ **نشانی:** خیابان حافظ، بعد از پل دوم حافظ، رویه‌روی ساختمان بورس، ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

در حاشیه

۱۴هزار هکتار

بافت فرسوده در کشور

محمد پژمان، مدیرعامل شرکت بازآفرینی شهری ایران گفت: «۱۴۰ هزار هکتار در قالب ۲۷۰۰ محل بافت فرسوده داریم که طبق قانون قرار شده سالی ۱۰ درصد از این بافت‌ها در دستور کار نوسازی قرار گیرد اما با توجه به ظرفیت‌های مردم برای ساخت‌وساز، تسهیلات بانکی و منابع دیگری که شهرداری‌ها و دولت برای این امر اختصاص داده‌اند، قطعاً نمی‌توانیم به عدد ۱۰ درصد برسیم.»

افزایش ۹ درصدی سرقت در تهران و رشد ۶/۵ درصدی مراجعان نزاع

حسین رحیمی، رئیس پلیس پایتخت با بیان اینکه تهران در سال ۹۷ از حیث افزایش جرم سرقت در رتبه سی‌ام قرار داشت، گفت: «اکنون پایتخت از این حیث در جایگاه سی‌ویکم قرار دارد. متأسفانه در جرائم خرد مجدداً شاهد افزایش سرقت هستیم و ۹ درصد افزایش سرقت در تهران روی داده که حدود ۴۰ درصد آن مربوط به وسایل، لوازم و قطعات خودرو و هفت درصد مربوط به موبایل است. تشدید مجازات برای سارقان به‌ویژه سارقانی که دارای تکرار جرم هستند از اولویت‌های پلیس و دستگاه قضایی است. سوابق این افراد پیوست شده و قضات این موارد را در دستور کار قرار می‌دهند و قرار شده تشدید مجازات جدی برای این افراد در نظر گرفته شود.» وی با بیان اینکه ۷۰ درصد از خرده‌فروشان و مجرمان در جرم سرقت و زورگیری مشارکت دارند از برخورد جدی با متعاندان و خرده‌فروشان مواد مخدر خبر داد. سهم وقوع جرم کشوری طی پنج سال گذشته از ۳۳ درصد به ۲۲ درصد کاهش پیدا کرده است.

در ارتباط با مساله نزاع هم، براساس آمارهای سازمان پزشکی قانونی در سال گذشته ۵۸۰ هزار و ۷۰ مصدوم نزاع به مراکز پزشکی قانونی کشور مراجعه کردند، این رقم در مقایسه با سال قبل از آن که تعداد مصدومان ۵۲۴ هزار ۴۷۰ نفر بود، ۶/۵ درصد بیشتر شده است. بیشترین رشد سالانه مراجعان نزاع مربوط به استان‌های البرز (۱۹/۸ درصد)، اردبیل (۱۵/۳ درصد) و قم (۱۳/۸ درصد) کمترین رشد مربوط به استان‌های فارس (۱/۸- درصد)، گلستان (۱۰/۵- درصد) و هرمزگان (۱/۹- درصد) بوده است و استان‌های اردبیل، آذربایجان شرقی و البرز برحسب جمعیت بیشترین آمار مراجعان نزاع و استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان و بوشهر کمترین آمار را داشته‌اند. مطابق آمارهای موجود در ۱۸ سال گذشته (۱۳۸۰ تاکنون) سال ۱۳۹۶ با ۱۳۴۴ هزار و ۴۷۰ نفر کمترین آمار مراجعان نزاع را به خود اختصاص داده است.

دادگاه نجفی

۲۲ تیر برگزار می‌شود

غلامحسین اسماعیلی، سخنگوی قوه قضائیه گفت: «دادگاه پرونده قتل میرزا استاد روز شنبه ۲۲ تیر در دادگاه کیفری یک تهران برگزار می‌شود.» وی گفته بود این پرونده در حال بررسی است و مهلت ۱۰ روزه‌ای برای وکلای متهم و وکلای اولیای دم جهت اظهارنظر در مورد ایرادات احتمالی در کیفرخواست در نظر گرفته‌شده بود و با پایان یافتن این مدت، زمان رسیدگی معین خواهد شد که اکنون با اتمام تحقیقات، دادگاه پرونده قتل میرزا استاد ۲۲ تیر برگزار می‌شود.

کاهش ۷۰ میلیارد تومانی

درآمد شهرداری

عمار سعیدیان‌فر، مدیر ساماندهی طرح‌های ترافیکی گفت: «نمی‌توانیم با مغالطه، طرح کنترل آلودگی هوا را به ساخت‌وساز بی‌رویه در مدیریت قبلی شهرداری تهران متصل و تنها هدف از طرح کنترل آلودگی هوا را درآمدزایی عنوان کنیم، برخی اظهارنظرهای نادرست مبنی‌بر اینکه تغییرات طرح ترافیک در سال ۹۷ با هدف افزایش درآمدزایی شهرداری تهران بوده، عنوان شده است. درآمد شهرداری تهران از طرح ترافیک در سال ۱۳۹۷، حدود ۷۰ میلیارد تومان نسبت به سال ۹۶ کاهش یافته است. معاونت حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران از همه کارشناسان دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها دعوت می‌کند تا در زمینه طرح کنترل آلودگی هوا نظر کارشناسی بدهند.»

حمل‌ونقل حجاج

با پروازهای داخلی

علیرضا رشیدیان، رئیس سازمان حج و زیارت در مورد تمهیدات سفر حج گفت: «از سال گذشته تمهیداتی اخذ شد و در سفری که به عربستان داشتیم، مذاکراتی با وزیر حج این کشور داشتیم که مقدمات کار فراهم و استقرار دستیار نمایندگی ما ایجاد شد. بعد از آن همه کمیته‌های مسکن و تغذیه و تدارکات و حمل‌ونقل به آنجا منتقل شدند و قراردادهایشان را بستند و مقرر شده برای اعزام حجاج ایرانی از حمل‌ونقل هوایی داخلی استفاده شود. خوشبختانه تمام تمهیدات لازم با توجه به تامین اعتبارات لازم توسط دولت با ارز مصوب اندیشیده و انجام شد و ان‌شاءالله ماودیرم بدون مشکل در این سفر آرامش و امنیت و عزت و کرامت زائران ایران اسلامی حفظ شود.»